

DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2006. június 8.¹

I – Bevezetés

1. A Rechtbank 's-Hertogenbosch² (polgári és büntetőügyekben illetékes elsőfokú bíróság) által az EU 35. cikk alapján előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem negyedik alkalommal ad lehetőséget a Bíróság számára a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezménynek (a továbbiakban: SMVE) a kétszeres büntetés tilalma (*ne bis in idem*) elvét rögzítő 54. cikke értelmezésére.

2. Az első két alkalommal a Bíróság megállapította, hogy ezt az elvet akkor kell alkalmazni, ha bizonyos, az ügyészséggel közösen megállapított kikötések teljesülése esetén a büntetőeljárást megszüntették,³ ami ugyanakkor nem történik meg, ha az eljárás megszüntetése arra vezethető vissza, hogy az ügyészség csak azért határozta el, hogy nem

folytatja a büntetőjogi felelősségre vonást, mert egy másik tagállamban a vádlott ellen ugyanazon cselekmény miatt indult büntető-eljárás.⁴

3. A harmadik alkalom a C-436/04. sz. Van Esbroeck-ügy volt, amelyben a Bíróság 2006. március 9-én kihirdetett ítéletében a megnevezett rendelkezés időbeli hatályát vizsgálta meg, és értelmezte az „*idem*” („ugyanazon cselekmény”) fogalmát.⁵

4. Ezen fogalom körülhatárolása, és az a mód, ahogyan az állami kényszert bűncselekmények üldözésére alkalmazzák, újból középpontban állnak, mivel a kérdést előterjesztő bíróság nincs tisztában az „ugyanazon cselekmény” fogalmának jelentőségével, és azt szeretné tudni, hogy az SMVE 54. cikke értelmében „elbírálnak” minősül-e a bizonyítékok hiányában felmentett személy.⁶

1 – Eredeti nyelv: spanyol.

2 – Egy Antwerpen közelében fekvő brabanti város, amelyben 1450 körül a Hieronymus Bosch álnév alatt ismert akkor van Aken született. Hollandia elfogadta a Bíróság joghatóságát az előzetes döntéshozatal tekintetében, amikor minden bíróságot feljogosított arra, hogy a Bíróságnak kérdéseket terjesszenek elő (HL 1999. C 120., 24. o.).

3 – A C-187/01. és C-385/01. sz., Gözütk és Brügge egyesített ügyekben 2003. február 11-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-1345. o.; valamint az ezen ügyben 2002. szeptember 19-én ismertetett főtanácsnoki indítványom).

4 – A C-469/03. sz. Miraglia-ügyben 2005. március 10-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-2009. o.).

5 – Ebben az ügyben szintén én tettem indítványt, amelyek ismertetésére 2005. október 20-án került sor (EBHT 2006., I-2333. o.).

6 – Az Európai Közösségek Bizottsága közzétette a „Zöld Könyvet a hatásköri összeütközésekről és a *ne bis in idem* elvről a büntetőeljárásokban” (Brüsszel, 2005. december 23., COM (2005) 696 végleges), amelyben megvizsgálják, hogy milyen típusú döntésekre alkalmazható ez az elv (9. o.).

5. Ezek a kétségek egy, az SMVE 111. cikkének (1) bekezdése szerinti eljárásban merültek fel, amelyet Jean Leon van Straaten kezdeményezett a Schengeni Információs Rendszerbe történt bejegyzésének törlése érdekében.
- c) A többi tagállam belépéséről szóló jegyzőkönyvek és okiratok, az SMVE által felállított végrehajtó bizottság nyilatkozatai és határozatai, valamint azon hatóságok határozatai, akik részére ez a bizottság döntési jogosultságokat biztosít.⁹

II – A schengeni vívmányok

A – Általánosságban

6. E jogi vívmányok közé tartozik:

- a) A Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság által 1985. június 14-én a névadó luxemburgi városban aláírt, a közös határokon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló megállapodás;⁷

- b) Az előbb említett megállapodás végrehajtásáról szóló, 1990. június 19-én kelt egyezmény⁸, amelyben az ellenőrzés megszűnésének kiegyenlítése érdekében tett együttműködési intézkedéseket rögzítettek;

7. Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez csatolt második jegyzőkönyv az Unió keretei közé helyezi a nevezett szabályozószességet, és – a 2. cikk (1) bekezdésének első albekezdése alapján az Amszterdami Szerződés hatálybalépésétől kezdve hatályban van az 1. cikkben felsorolt 13 tagállamban, amelyek között megtalálható a Holland Királyság és az Olasz Köztársaság.¹⁰

9 – HL 2000. L 239., 63. és azt követő oldalak; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 53. és azt követő oldalak.

10 – A fennmaradó államok: a Belga Királyság, a Dán Királyság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, a Görög Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, az Osztrák Köztársaság, a Portugál Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság. Az Egyesült Királyság és az Ír Köztársaság nem csatlakozott teljes körűen e közös projekthez, hanem az eseti részvétel mellett döntöttek (a 2000. május 29-i 2000/365/EK tanácsi határozat [HL L 131., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 178. o.] és a 2002. február 28-i 2002/192/EK tanácsi határozat [HL L 64., 20. o.] e két tagállamnak a schengeni vívmányok egyes rendelkezéseinek alkalmazásában való részvételére vonatkozó kéréséről szólnak). Dánia különleges jogállással bír, amely lehetővé teszi számára, hogy ne alkalmazza az e területen kiadott határozatokat. Az említett előírások a tíz új tagállam számára az Európai Unióhoz való csatlakozásuktól kezdve kötelezőek, akkor is, ha sok rendelkezés a Tanács beavatkozását követeli meg (A Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság csatlakozási feltételeiről szóló okmány 3. cikke, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések idevágó módosításai [HL 2003. L236., 33. o.]).

7 – HL 2000. L 239., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 3. o.

8 – HL 2000. L 239., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 9. o.

8. A jegyzőkönyv preambuluma szerint a cél az európai integráció elmélyítése, és különösen az Európai Unió részére azon lehetőség megteremtése, hogy gyorsabban fejlődjen a szabadság, a biztonság és a jog térségévé.

9. A Tanács a jegyzőkönyv 2. cikke (1) bekezdésének második albekezdése alapján 1999. május 20-án elfogadta az 1999/435/EK és 1999/436/EK határozatokat, amelyekben meghatározta a schengeni vívmányokat, és megállapította az Európai Közösségek létrehozó szerződés és az Európai Unióról szóló Szerződés vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően az e vívmányokat alkotó jogszabályok jogalapját.¹¹

B – *A ne bis in idem elvéről*

10. Az SMVE III. Címe, a „Rendőrség és biztonság” „A rendőri együttműködésről” szóló fejezettel kezdődik (39–47. cikk), amelyet a „Jogsegély büntetőügyekben” fejezet követ (48–53. cikk).

11. A 3. fejezet, „A kétszeres büntetés tilalma (*ne bis in idem*) elvének alkalmazásáról” az 54–58. cikkekből áll, amelyek jogalapja – az 1999/436 határozat 2. cikke és A. melléklete alapján – az EU 34. és az EU 31. cikk.

¹¹ – HL L 176., 1. illetve 17. o.

12. Az SMVE 54. cikke értelmében:

„Az ellen a személy ellen, akinek a cselekményét a Szerződő Felek egyikében jogerősen elbírálták, ugyanazon cselekmény alapján nem lehet egy másik Szerződő Fél területén büntetőeljárást indítani, amennyiben elítélés esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélet meghozatalának helye szerinti Szerződő Fél jogszabályainak értelmében azt többé nem lehet végrehajtani.”

13. Az SMVE 55. cikke (1) bekezdésének a) pontja úgy rendelkezik, hogy a Szerződő Fél az SMVE ratifikálásakor kinyilváníthatja, hogy az 54. cikket magára nézve nem tekinti kötelezőnek, ha a cselekmény részben vagy egészben a saját területén, és nem az ítélet meghozatalának helyén történt.

C – *A kábítószer-kereskedelem elleni küzdelemről*

14. A 4. (Kiadatás, 59–66. cikkek) és 5. fejezetet (Büntetőügyben hozott ítéletek végrehajtásának átengedése, 67–69. cikkek) követően a III. Cím következő fejezetét a „Kábítószereknek” szentelik (70–76. cikkek), ennek 71. cikke, amelynek jogalapja az EU 34. és az EU 31. cikkben kívül az

EU 30. cikkben található, a következőképpen rendelkezik:

„Bármilyen típusú kábítószer és pszichotróp anyag, köztük a kannabisz közvetlen vagy közvetett értékesítése, valamint az ilyen termékek és anyagok értékesítés vagy kivitel céljából történő birtoklása tekintetében a Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy az Egyesült Nemzetek hatályos egyezményeinek [...] megfelelően meghozzák a kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott kereskedelmének megakadályozása és büntetése céljából szükséges intézkedéseket.”

15. A hetedik és utolsó fejezet a „Lőfegyverek[et] és lőszeresek[et]” érinti (az SMVE 77–91. cikke).

D – A Schengeni Információs Rendszerről

16. Az SMVE IV. Címe (92–119. cikk) a Schengeni Információs Rendszer (a továbbiakban rövidítve: SIS)¹² felépítését érinti, amely minden Szerződő Félnél egy nemzeti részből és egy technikai támogató egységből

áll, az SMVE 95–100. cikkeiben (a 92. cikk [1] bekezdése, együttes olvasatban a 94. cikk [1] bekezdésével és a 102. cikk [1] bekezdésével) megnevezett céloknak megfelelően a személyek és dolgok keresését célzó körözések lehívása automatikus eljárásban történő elérése érdekében.

17. E célok egyike a kiadatás céljából történő letartóztatás. Ez esetben a keresett személy adatait a megkereső állam igazságszolgálati hatóságának kérelmére beviszik a SIS-be (a 95. cikk [1] bekezdése), és egyedül ezen állam jogosult az adatok módosítására, kiegészítésére, javítására vagy törlésére (a 106. cikk [1] bekezdés). Amennyiben a megkeresett állam a figyelmeztető jelzést nem tartja összeegyeztethetőnek a jogszabályaival, nemzetközi kötelezettségeivel vagy alapvető nemzeti érdekeivel, megjelölést csatolhat, hogy területén megtiltja a letartóztatást (az SMVE 95. cikke [3] bekezdésének a 94. cikk [4] bekezdésével való együttes olvasata).

18. Minden Szerződő Fél kijelöl egy szervet, amely a Schengeni Információs Rendszer nemzeti része tekintetében központi hatáskörrel rendelkezik (az SMVE 108. cikkének [1] bekezdése). Az érintett személyeknek joguk van eljárást indítani valamely őket érintő bejegyzés kijavítása vagy törlése, valamint információ rendelkezésre bocsátása végett, illetve kártérítés céljából (az SMVE 111. cikkének [1] bekezdése), mindazonáltal a Szerződő Felek kölcsönösen kötelezettséget vállalnak arra, hogy végrehajtják a bíróságok vagy hatóságok meg nem támadható határozatát (az SMVE 111. cikkének [2] bekezdése).

¹² – A Bíróság ezt a rendszert először a C-503/03. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2006. január 31-én hozott ítéletében vizsgálta (ÉBHT 2006., I-1097. o.).

III – A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések¹³

19. Jean Leon Van Straaten közösségi polgár 1983 márciusában Olaszországban körülbelül 5 kilogramm heroint tartott, amelyet Hollandiába vitt be, ahol körülbelül 1 000 grammal rendelkezett.

20. Hollandiában három bűncselekmény miatt emeltek vádat ellene: 1) március 26. körül A. Yilmazzal közösen 5,5 kilogramm heroin Olaszországból történő behozatala, 2) március 27. és 30. között 1 000 g heroin tartása, valamint 3) lőfegyverek és lőszer tartása.

21. A Rechtbank 's-Hertogenbosch 1983. június 23-i ítéletével a vádlottat az első vádpont alól bizonyítékok hiányában felmentette,¹⁴ a másik két vádpontban pedig 20 hónapos szabadságvesztésre ítélte, amelyet ő az ítélet jogerőre emelkedését követően rendben le is töltött.¹⁵

13 – Mivel az előzetes döntéshozatal iránti kérelem csak kevés adatot tartalmaz, következő érvelésemhez ezenkívül olyan nyilatkozatokat is felhasználtam, amelyeket a jelen eljárásban különösen a holland kormány és a Bizottság nyújtott be.

14 – Egy esetleges megalapozatlanságot érintő vizsgálatot jelentéktelennek és helytelennek tartok. Döntő az a tény, hogy a holland bíróság Jean Leon Van Straatent felmentette, mert a cselekményt nem tekintette bizonyítottnak.

15 – A Gerechtshof 's-Hertogenbosch (fellebbviteli bíróság) a második vádpont jogi megítélését ugyan módosította, de 1984. január 3-i ítéletében helyben hagyta a határozatot, amelyet a felülvizsgálati eljárásban a Hoge Raad der Nederlanden (a legfelső szinten eljáró bíróság) 1985. február 26-i ítéletével helyben hagyott.

22. Jean Leon Van Straatent Olaszországban vád alá helyezték azzal az indokkal, hogy 1983. március 27-én körülbelül 5 kilogramm heroint tartott, és azt több küldeményben Hollandiába továbbította, és ezzel kapcsolatban bünszervezetben való részvételét súlyosító körülményként értékelték. A főtárgyalást követően, amelyre az alakszerűségek megtartásával megidéztek, de nem jelent meg, a Tribunale Ordinario di Milano a súlyosító körülmény figyelembevétele nélkül ítélte őt 1999. november 22-én tízévi szabadságvesztésre és 50 millió olasz líra pénzbüntetésre, valamint az eljárás költségeinek viselésére.

23. Az olasz hatóságok kérelmére figyelmeztető jelzés jelent meg a Schengeni Információs Rendszerben Jean Leon Van Straaten letartóztatása és azt követő kiadatása érdekében, amelyet a milánói ügyészség kért 2001. szeptember 11-én. Hollandia az SMVE 95. cikkének (3) bekezdése szerinti megjelölést tett a SIS-ben, miszerint a kérdéses letartóztatás a területén nem fogatosítható.

24. Miután Jean Leon Van Straaten értesült második elítéléséről és a SIS-be vele kapcsolatban bevitt figyelmeztető jelzésről, a Korps Landelijke Politiediensten-en (holland országos rendőrkapitányság)¹⁶ keresztül kérelmezte az őt érintő bejegyzések törlését. Mivel erre nem kapott választ, haladéktala-

16 – Az SMVE 108. cikkének (1) bekezdése szerint megjelölt hatóság.

nul jogorvoslattal élt a Rechtbank 's-Hertogenbosch-nál. 2004. július 16-i végzésével a Bíróság az SMVE 106. cikkének (1) bekezdése alapján a tárgyalásra idézte a Republiek Italië-t.

25. A Rechtbank azt az álláspontot képviseli, hogy Jean Leon Van Straaten az SMVE 111. cikke értelmében keresetet indíthat, és Olaszország köteles az általa meghozandó határozatot végrehajtani.

26. Jean Leon Van Straaten arra hivatkozik, hogy az Olaszországban rá kiszabott büntetés megsérti az SMVE-t, és ezért végrehajtása jogellenes lenne. Olaszország szerint azonban a Hollandiába történő büntetendő kivitel nem „bírálják el”, mert felmentő ítélet született, és ezért nincs akadálya második bírósági eljárás indításának.

27. A Rechtbank 's-Hertogenbosch felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Mit kell az [SMVE] 54. cikke szerinti »ugyanazon cselekmény« alatt érteni? (Körülbelül 1000 gramm heroin tartása Hollandiában az 1983. március 27-től 30-ig terjedő vagy akörüli időszakban ugyanaz a cselekmény-e, mint körülbelül 5 kilogramm heroin birtokban tartása Olaszországban 1983. március 27-én vagy akörül, ha figyelembe vesszük,

hogy a Hollandiában tartott heroin az Olaszországban tartott heroin része volt? A heroinmennyiség Olaszországból Hollandiába történő kivitele ugyanaz a cselekmény-e, mint ugyanezen heroinmennyiség Olaszországból Hollandiába való behozatala, még akkor is, ha figyelembe vesszük, hogy Jean Leon van Straaten gyanúsított-társai Hollandiában és Olaszországban nem mind ugyanazok? Az említett heroin olaszországi tartásából, Olaszországból való kiviteléből, Hollandiába való behozatalából és hollandiai tartásából álló cselekménysorozat »ugyanazon cselekménynek« minősíthető-e?)

2) A Schengeni Végrehajtási Egyezmény 54. cikke értelmében vett »elbírálásról« van-e szó, ha az e személy terhére rótt cselekményt jogi szempontból kielégítően és meggyőzően nem bizonyítottanak nyilvánították, és e személyt ítéletben felmentették?”

IV – A Bíróság előtti eljárás

28. A Bizottság és az osztrák, cseh, spanyol, francia, olasz, holland, lengyel és svéd kormány írásos észrevételeket nyújtottak be; Spanyolország, Hollandia és a Bizottság

képviselői megjelentek a 2006. május 4-i tárgyaláson, ahol szóban is előadták álláspontjukat.

V – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatóságáról

29. A francia és a spanyol kormány megkérdőjelezi a kérdések elfogadhatóságát, mindazonáltal különböző okokból.

30. A francia kormány a kérdést előterjesztő bíróság által megadott adatok szűkösségét kifogásolja, amely álláspontja szerint nem teszi felismerhetővé a jogvita tárgyát, és ezáltal nem lehet megállapítani, hogy a Bíróság általi értelmezés szükséges-e a jogvita eldöntéséhez.

31. A spanyol kormány által előzetesen emelt kifogás¹⁷ nem megy ennyire messzire, mivel az csak az első kérdésre, és másodlagosan annak második részére vonatkozik, amelyben véleménye szerint a tényállás megállapításáról van szó. A spanyol kormány véleménye szerint annak megállapítása, hogy egy eljárásban elbírált cselekmény megegyezik-e egy másik, korábbi eljárásban vizsgált cselekménnyel, túlmutat a Bíróság értelmezési hatáskörén.

¹⁷ – Periratában sajnos összekeveri az érvényesség kapcsán előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket az értelmezéssel kapcsolatos kérdésekkel (5. és 7. pont).

A – Az előterjesztés jelentőségéről

32. A francia kormány nem téved azzal a megállapításával, hogy a Rechtbank határozatából alig vehető ki a Jean Leon Van Straaten által hivatkozott igény természete és célja. A kép azonban tisztul, ha az alapeljárás periratait és Hollandia írásbeli észrevételét megnézzük.

33. Jean Leon Van Straaten – az SMVE 111. cikkének (1) bekezdésére hivatkozva – kérelmezi a Schengeni Információs Rendszerben levő, őt érintő figyelmeztető jelzés törlését; ez a feladat az Olasz Köztársaságé, amely kötve van a megszületendő határozathoz (az SMVE 106. cikkének (1) bekezdése együttes olvasatban a 111. cikk (2) bekezdésével).

34. A figyelmeztető jelzés a Tribunale Ordinario di Milano ítéletén alapul, amelynek végrehajtásához az ügyész az elítélt kiadatását kérte, ami őrizetbe vételét teszi szükségessé.

35. Ezért a büntetés jogszerűsége a SIS-ben való figyelmeztető jelzés jogszerűségének előfeltétele, vagy fordítva, a figyelmeztető jelzés törlése érdekében indított eljárás csak akkor lehet sikeres, ha annak jogalapja jogellenes. Ugyanígy a *ne bis in idem* elvét sértő bírósági határozat nem indokolná az elítéltnak a – SIS-ben letartóztatása céljából

megjelent figyelmeztető jelzést követő – kiadatását.¹⁸ Nem meglepő tehát, hogy a Rechtbank 's-Hertogenbosch ezen elv megóvása céljából az SMVE 54. cikkében alkalmazott „ugyanazon cselekmény” fogalom jelentősége felől kérdez, és tudni szeretné, hogy a bizonyítékok hiányában bekövetkezett felmentő ítélet a rendelkezés alkalmazásának előfeltételei közé tartozik-e.

36. Azt az álláspontot is képviselhetnénk, hogy az előterjesztés felesleges, mert Jean Leon Van Straatennek a saját országában nem kell tartania letartóztatástól, mert a holland hatóságok a figyelmeztető jelzéssel kapcsolatban az SMVE 95. cikkének (3) bekezdése értelmében vett megjelölést tettek (már utaltam erre a jelen indítvány 17. pontjában). Ez az álláspont azonban két szempontból is téves: először is, ha az alapeljárás felperesének érdekét vizsgálja, és annak vádemelési jogosultságával foglalkozik, olyan területen jár, amely a közösségi bíraskodás számára tilos. Másrészt nemcsak az marad figyelmen kívül, hogy a megkeresett állam ezen egyedi beavatkozása más államokban nem akadályozza a szabadságelvontást, hanem az is, hogy az SMVE 54. cikke a polgárok unión belüli szabadságát is biztosítani hivatott,¹⁹ amely már az EU 2. cikk (1) bekezdésének negyedik franciabekezdésében rögzített cél.

37. Az EU 35. cikk szerinti eljárás tekintetében különben az EK 234. cikkének szabályozása érvényes,²⁰ az ezen eljárás különle-

gességeihez való alkalmazkodás mellett, ahol továbbá a teljes vonatkozó ítélkezési gyakorlatot is figyelembe kell venni. Mindkét rendelkezés attól teszi függővé a kérdések Bíróság elé terjesztését, hogy a nemzeti bíróság ítélete meghozatalához előzetes döntéshozatal során meghozott értelmezést tartson szükségesnek. Fennáll tehát az előterjesztés jelentőségének védelme, hacsak a) ez nem áll semmilyen kapcsolatban a valósággal vagy az alapeljárás tárgyával, b) a probléma hipotetikus természetű, vagy c) az előterjesztés szövege nem tartalmaz a célravezető megválaszoláshoz szükséges adatokat.²¹ Ilyen körülmények azonban esetünkben – amint azt kifejtettem – nem állnak fenn.

38. Az elfogadhatóság elleni utolsó kifogás, amelyet a Bizottság megemlített, de visszautasított, és amely a francia kormány által hivatkozott haszontalansággal összefügg, azt a kérdést érinti, hogy az SMVE 54. cikkének időbeli hatálya kiterjed-e az alapeljárásra.

39. Ezen rendelkezés időbeli hatályát a Van Esbroeck-ügyben tárgyalták; az ezen ügyben előterjesztett indítványomban előadtam, hogy azt a jogot, hogy ugyanazért a cselekményért nem lehet valakit ismételtlen vád alá helyezni és elítélni, alanyi anyagi jognak kell tekinteni, annak érdekében, hogy „a bűncselekmény elkövetése, majd a kiszabott büntetés végrehajtását követően ne lehessen ismételtlen eljárást indítani és büntetést kiszabni”; e jog teljes körűen akkor érvényesül, amikor fennállnak ezek a feltételek, és a hatóságnak e jogból eredően tartózkodnia kell bármely megtorló intézkedéstől. Ez az elv csak akkor alkalmazható, ha

18 – A Bizottság ezt a gondolatmenetet észrevételei 30–36. pontjában részletesebben kifejti.

19 – A Gözütk és Brügge ügyben hozott ítélet 38. pontja és a Miraglia-ügyben hozott ítélet 32. pontja.

20 – A C-105/03. sz. Pupino-ügyben 2005. június 16-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-5285. o.) 19. és 28. pontja.

21 – A Pupino-ügyben hozott ítélet 29. és 30. pontjai.

a gyanúsítottat korábban már jogerősen elítélték (31. pont). Az első ítélet kihirdetésének időpontja e tekintetben lényegtelen, ha a második ítéletet az 54. cikk időbeli hatályával kapcsolatban semmilyen különleges rendelkezést nem tartalmazó SMVE hatálybalépését követően hirdették ki (a hivatkozott indítvány 32. és 29. pontja). Az ezen ügyben született, már hivatkozott ítéletben a Bíróság követte álláspontomat, és megállapította, hogy a *ne bis in idem* elve alkalmazandó a jelenlegihez hasonló esetekben (23. és 24. pont).

40. Az említett nemzetközi egyezmény, amely az események bekövetkeztekor (az első, hollandiai határozat meghozatalakor és az olaszországi nyomozás kezdetekor) még nem létezett, az olaszországi elítélés időpontjában már hatályban volt, így a *ne bis in idem* elve ekkor már teljes egészében alkalmazandó volt. Az előbbi 33–37. pontban említett megfontolások tehát továbbra is jelentőséggel bírnak.

B – Határozatlan jogfogalom

41. A spanyol kormány ugyancsak kevésbé téved, amikor arra utal, hogy az első kérdés a tényállásra vonatkozik, de téved, amikor a kérdés minden további nélküli elutasítását javasolja.

42. Egy ilyen döntés nem jöhet szóba a kérdés egészét illetően, hanem csak zárójelben feltett kérdésekre, amelyekkel a kérdést előterjesztő bíróság az ügy egyedi körülményeivel kapcsolatos állásfoglalást kér. Ilyet azonban nem kaphat, mert ez kívül esnék a Bíróság értelmezési hatáskörén.

43. A kérelem egy olyan kérdéssel kezdődik, amely a tények bevonása ellenére egy tagadhatatlanul exegetikai feladatot tartalmaz, mivel a jogszabály egyik meghatározatlan jogi fogalmát²² érinti („ugyanazon cselekmény”).

44. Hasonló probléma jelentkezett a Van Esbroeck-ügyben, ahol utaltam arra, hogy az ítélkezési tevékenység alapvető részét képezi annak meghatározása, hogy a büntetőeljárás megindításának alapjául szolgáló tényállás megegyezik-e egy korábbi ügy tényállásával, amelyet csak az a bíró végezhet el, aki közvetlenül ismeri az általa végzett értékelés alapjául szolgáló tényleges helyzetet, a lehetséges másodfokú felülvizsgálat sérelme nélkül (az indítvány 36. pontja). A Bíróság feladata arra korlátozódik, hogy megfogalmazza értelmezésének szempontjait, amelyek az SMVE 54. cikke alapjait és célját figyelembe véve kijelölik az Unió területén egységes eljáráshoz vezető legmegfelelőbb irányvonalat (37. pont).

22 – A Van Esbroeck-ügyben előterjesztett indítványom 38. pontjában ezt így minősítettem.

45. Ezen törekvések keretei között értelmetlennek tűnik a közösségi jogból néhány önálló vezérfonal kihámozása, amelyek alapján esetleges jövőbeli esetek megoldására általános szempontot lehet kifejleszteni, „mert a büntetőpolitikák előreláthatatlansága és a büntető eljárás lényege maga megnehezítik általánosan érvényes konstrukciók megalkotását”; így az olyan kérdésfeltevés, amelynek bizonyos büntető tényállások vagy meghatározott részvételi módok tekintetében van értelme, mások tekintetében nem megfelelő (38. és 39. pont). Számomra az tűnik a legokosabbnak, ha egy köztes álláspontot képviselek, és anélkül, hogy az alapeljárás alapjául szolgáló cselekményekre egyenként közelebről kitérnék, megvizsgálom az ügy különleges körülményeit annak érdekében, hogy a nemzeti bíróságnak olyan szabályokat adjak a kezébe, amelyek lehetővé teszik számára, hogy az eljárást a jogszabály értelmével és céljával összhangban döntse el (40. pont).

46. Azt hiszem, hogy ez a nézőpont megkönnyíti azt, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak célravezető választ adjunk anélkül, hogy a helyébe lépniük, és ezáltal elkerüljük a spanyol kormány által megnevezett veszélyeket.

VI – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések vizsgálata

47. Miután elegyengettük az utat, további kifogások nélkül immár a Rechtbank 's-Hertogenbosch kételyeit kell eloszlatni. Az első problémát – amint azt már említettük – a Van Esbroeck-ügyben megvizsgálták. Egyrészt a Gözütok és Brügge ügyben hozott

ítéletben, másrészt a Miraglia-ügyben hozott ítéletben található a második probléma megoldására szolgáló minták. Jelen előzetes döntéshozatali eljárásban mindazonáltal ugyanazon téma bizonyos variációinak értelmezéséről van szó.

48. A végével szeretném kezdeni, mivel az „ugyanazon cselekmény” fogalom vizsgálata felesleges, ha az a döntés születik, hogy egy bizonyítékok hiányában született felmentő ítélet nem ellenkezik az „ugyanazon cselekmény” újabb vizsgálatával.

A – A kétszeres büntetés fogalma: bizonyítékok hiányában született felmentő ítélet (második kérdés)

49. A Gözütok és Brügge ügyben előterjesztett indítványomban kifejtettem, hogy senki, akinek ügyét az SMVE részes államainak egyikében elbírálták, nem állítható ismét bíróság elé ugyanazon cselekmény miatt, attól függetlenül, hogy felmentették vagy büntetésre ítélték-e (46. pont).

50. Nézeteim azóta egyáltalán nem változtak, azonban most, azon esettől eltérően, ahol e kérdésről nem volt vita, az indokokat kell kifejteni, miért jár egy felmentő ítélettel a *ne bis in idem* szabály védőhatása.

1. Szó szerinti értelmezés

51. Az SMVE 54. cikkének szövege nem enged vitát, mivel a jogerős elbírálás vonatkozásában megtilt minden jövőbeli üldözést anélkül, hogy belemenne az ítélet típusába, ugyanakkor tisztázza, hogy „elítélés esetén”²³ ez a tilalom attól függ, hogy a büntetést végrehajjták-e, vagy nem hajtható végre. Ez a tisztázás felesleges lenne, ha ez az elv csak büntetés kiszabása esetén lenne alkalmazandó.

52. A Miraglia-ügyben hozott ítéletben ez az álláspont azáltal jut kifejezésre – ha közvetlenül is, mivel ezt a szempontot közvetlenül ott még nem vizsgálták –, hogy a Bíróság az „érdemi értékelést” tartotta fontosnak (30. pont), és megtagadta az SMVE 54. cikkének alkalmazását, ha a büntetőeljárást azért függesztik fel, mert egy másik tagállamban is büntetőeljárás indult (35. pont). A megoldás a *ius puniendi* gyakorlásában rejlik, az összes adott körülmény mérlegelése mellett, ugyanakkor az ítéletek jelentősége nem releváns (az elkövetkezendőkben ezzel részletesebben foglalkozom).

23 – Megfelelő kifejezések találhatóak a többi nyelvváltozatban, pl. *en caso de condena* (spanyol), *en cas de condamnation* (francia), *if a penalty has been imposed* (angol) és *in caso di condanna* (olasz).

53. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának²⁴ egyértelműsége megerősíti ezt a felfogást. Az 50. cikk megtiltja az újabb vizsgálatot, ha az érintettet jogerősen „felmentették vagy elítélték”.²⁵

54. Ezen érvek megdöntenek egy olyan értelmezést, amelyet az osztrák kormány írásos észrevételei 37. pontjában leírt és el is vetett. A schengeni keretek között a *ne bis in idem* elvének olyan értelmezése, hogy az bűnösséget megállapító ítéletet követel meg – mindegy, hogy büntetés kiszabásával vagy anélkül – az SMVE 54. cikke értelmével ellentétes lenne, kiváltképp, mivel ennek hatálya ezáltal indokolatlanul leszűkülne, mert az ezen szubjektív összetevők hiányában született felmentő ítéleteket kizárnák.²⁶

55. Hasonló ellentét található a spanyol kormány által képviselt álláspontban, amely nemcsak ellentmondásos,²⁷ hanem hibás is,

24 – HL 2000. C 364., 1. o.

25 – Hasonló egyértelműséggel rendelkezik az 1966. december 19-i Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 14. cikkének (7) bekezdése, az Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 7. jegyzőkönyve 4. cikkének (1) bekezdése és a Nemzetközi Büntető-bíróság Rómában megalkotott statútuma 20. cikkének (1) bekezdése.

26 – A szóban forgó elvet akkor kellene alkalmazni, ha a cselekményt bűnösség ellenére nem torolták meg (büntetést kizáró okok, objektív büntethetőségi vagy büntetőeljárás indításához szükséges feltételek hiánya), de nem lenne alkalmazandó, ha a büntetés ki nem szabása a beszámíthatatlanságon vagy bűnösséget kizáró okokon alapul.

27 – Perirata 31. pontjában arra következtet az „elítélés esetén” kifejezésből, hogy az SMVE 54. cikke kizárja a felmentő ítéleteket, ám nem veszi észre, hogy a rendelkezés főmondata értelmében: „akinek az ügyét jogerősen elbírálták...”.

mivel ezen álláspont szerint ez a jogelv az arányosság elvével magyarázható, és a bűncselekmény jelentőségével megegyező választ követel meg.²⁸

ez a jogrend szerkezeti követelménye, amelynek jogszerűsége az ítélt dolog (a jogerő) tiszteletben tartásából származik (a Van Esbroeck-ügyben előterjesztett indítványom 21. pontja).

2. A teleologikus értelmezés

a) A *ne bis in idem* elve a schengeni keretek között

56. Ezen elvnek más elvek képezik az alapját, nevezetesen a jogbiztonság és a méltányosság. Az elkövetőnek tudnia kell, hogy büntetése végrehajtásával bűnösségéért megbűnhődött, és nem kell tartania újabb büntetés-től. Felmentő ítélet esetén biztosnak kell lennie abban, hogy később nem indul ellene újabb eljárás (a Gözütok és Brügge ügyben előterjesztett indítványom 49. pontja és a Van Esbroeck-ügyben előterjesztett indítványom 19. pontja).

57. Az egyén alapjoga a kétszeres büntetés tilalma, amely együtt jár a szabályszerű és a tisztességes eljárás iránti ígérennyel. Ezenkívül

58. Ha büntetések halmozódása esetén az arányosságot alkalmazzák a célból, hogy a büntetések kiszabásakor korábbi büntetéseket figyelembe vegyenek, és mérsékeljék azokat, az úgynevezett kumulációs elv („Anrechnungsprinzip”) kerül elő,²⁹ amelyet nem szabad összetéveszteni a *ne bis in idem* elvével, akkor sem, ha ez azt kiegészíti. Az SMVE 54. cikke nem tartalmaz formális szabályt az arányosságból fakadóan a büntetés mérséklésére, ha valakit ugyanazon tettért ismét megbüntetnek, hanem olyan alapvető biztosítékot állít fel, amely megakadályoz egy újabb érdemi ítéletet („Erledigungsprinzip” avagy a kimerítés elve).³⁰

59. A schengeni vívmányok keretei között, amely Európa népei integrációjának elmélyítésére hivatott, valamint arra, hogy az Uniót a szabadság, a biztonság és a jog térségévé tegye, a *ne bis in idem* elve ezentúl

28 – A spanyol kormány álláspontja, abszurd módon, nemcsak akkor engedne meg egy újabb vizsgálatot, ha a vádlottat a büntetőjogi felelősség alól felmentették, hanem akkor is, ha az első elítélés a cselekmény súlya tekintetében nem felel meg annak az ítéletnek, amely egy másik tagállamban született volna, és ily módon „további büntetésre” nyílnék lehetőség annak érdekében, hogy összhangba hozzák a büntetést és a társadalmi helytelenítést. Ezáltal e területen a senki által nem vitatott szuverenitást egy önként vállalt egyezmény helyett valamely külföldi hatóság egyoldalú intézkedése korlátozná.

29 – Az SMVE 56. cikkében kifejezésre jut ez az ötlet. Eszerint a tagállamok kötelesek a korábbi büntetéseket „figyelembe venni”, ha az 55. cikk alapján kijelentették, hogy nem kötelezi őket az 54. cikk, és ismételten büntetőeljárást indítottak olyan személy ellen, akit valamely másik tagállam már jogerősen elbíralt.

30 – Ennek megfelelő fogalmakat használtam a C-213/00. P. sz., Italcementi kontra Bizottság ügyben 2003. február 11-én ismertett indítványom 96. és 97. pontjaiban és a C-217/00. P. sz., Buzzi Unicem kontra Bizottság ügyben előterjesztett indítványom 178. és 179. pontjában. Ezen ügyekről négy továbbiával együtt a 2004. január 7-én hozott ítéletben döntöttek (EBHT 2004., I-123. o.). Lásd a Gözütok és Brügge ügyben előterjesztett indítványom 19. pontját.

az akadályok nélküli, szabad mozgás jogával is összefügg.³¹ A határellenőrzések fokozatos eltörlése, amely elkerülhetetlen lépés e közös térséghez vezető úton, nem kockázatmentes, mivel előnyt biztosít azok számára, akik kihasználják az ellenőrzések csökkenését jogellenes tevékenységeik kiszélesítésére, és ezért elengedhetetlenné teszi a megerősített rendőrségi és igazságügyi együttműködést. Ezt a nagyobb hatékonyságot mindazonáltal anélkül kell megvalósítani, hogy a demokratikus jogállamra jellemző elidegeníthetetlen szabadságok csorbát szenvednének.

60. Multinacionális értelemben, amint azt éppen kifejtettük, több együttműködésre van szükség, mindazonáltal a bírói cselekmények határokon túli erősebb elismerésére is.

b) Kölcsönös bizalom

61. A *ne bis in idem* elve a jogbiztonság érdekében³² létezik, hogy az állami hatalom jogerős döntéseit ne lehessen örökké megtámadni. Ha valamely tagállamban kimerítették a büntető vádemelés lehetőségét, akkor a többi tagállam ezt nem hagyhatja figyelmen kívül. Az integráció kölcsönös segítséget követel meg, amely aligha lehet-

séges az egymás jogrendszerébe vetett kölcsönös bizalom, és az olyan döntések kölcsönös elismerése nélkül, amelyek az alapjogok valóban „közös házában” születtek.³³

62. Abban az esetben is, ha az egyik állam nem ugyanúgy vagy hasonlóan szabályozott valamely területet, mint a másik, az eredmények összevethetők, mivel ugyanazon értékeknek és elveknek felelnek meg: egy olyan becsvágyó projektben, mint az Európai Unió, bízni kell abban, hogy a többi tagállam normái megfelelőek, és azokat szabályszerűen alkalmazzák, el kell ismerni ezek eredményeit, még akkor is, ha azok eltérő eredményhez vezetnek.³⁴ Ez azt is jelenti, hogy át kell azokat venni, aminek az a következménye, hogy a *ne bis in idem* elve alkalmazandó.

63. Egyszóval, ha valamely tagállam egy tettes vagy részes cselekményét elbírált,³⁵ akkor más tagállamok bíróságai nem végezhetnek újabb vizsgálatot, függetlenül attól,

31 – Ez az álláspont kifejezésre jut a Gözütek és Brügge ügyben hozott ítélet 38., illetve a Miraglia-ügyben hozott ítélet 32. pontjaiban is.

32 – Lásd a Gözütek és Brügge ügyben előterjesztett indítványom 119. és azt követő pontjaiban szereplő fejtegetéseimet.

33 – A „büntetőügyekben hozott bírósági határozatok kölcsönös elismerése elvének megvalósításához szükséges intézkedés-program” (HL 2001. C 12., 10. o.) a kétszeres büntetés tilalmában az ezen cél elérésére alkalmas intézkedést lát (12. o.). Ugyanebben az értelemben nyilatkozott a Bizottság „A büntetőügyekben hozott bírósági határozatok kölcsönös elismerése elvéről, valamint a tagállamok közötti kölcsönös bizalom erősítéséről, a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek szóló közleményében” (COM(2005) 195 végleges, 4. o.).

34 – A Gözütek és Brügge ügyben hozott ítélet 33., valamint a Van Esbroeck-ügyben hozott ítélet 30. pontja.

35 – Ezt a fejtegetést a Gözütek és Brügge ügyben előterjesztett indítványom 119. és azt követő pontjaiban javasoltam, miszerint az állam utolsó szava a döntő, függetlenül attól, hogy ez bíróságtól mint igazságszolgáltatási szervtől származik-e, vagy vizsgálóbírótól nyomozati feladatai végrehajtása során, vagy nyomozati cselekményt végrehajtó ügyésztől.

milyen ítéletről van szó,³⁶ elítélésről vagy felmentő ítéletről, mert mindkét esetben a *ius puniendi* (az állam büntetőjogi igénye) jut kifejezésre.

okok, mint pl. kiskorúság vagy elmezavar esetén). A vádlott személyétől független okok objektív helyzetekre vonatkoznak, amikor nem lehet más viselkedést megkövetelni (büntetethez való jogot kizáró okok: jogos védelem, végszükség, valamint kényszer vagy fenyegetés) vagy a tényállás szubjektív oldala nem teljesül (szubjektív tényállási elemek), pl. az időmúlással³⁸ vagy a konkrétan vizsgált tényállással összefüggésben.

3. A lehetséges ítéletek sora

64. Elítélés esetén nincs kétség, habár ez a szigorúan vett ítéletek mellett a büntetőeljárás megszüntetésére is vonatkozik, amely azután következik be, hogy az ügyészség által előírt kötelezettségeknek a vádlott eleget tesz (a Gözütek és Brügge ügyben hozott ítélet).

66. Az utóbb említett csoport a felmentő ítéletek három csoportját fogja át, aszerint, hogy 1. a cselekmény nem merít ki tényállást, 2. a vádlott a cselekményt nem követte el, vagy 3. nem bizonyosodik be, hogy a vádlott követte el a bűncselekményt.³⁹ A jelen előterjesztett kérdés a harmadik kategóriára vonatkozik.

65. Felmentő ítélet esetén minden további intézkedés tilos, ha „érdemi”³⁷ értékelés alapján érvényesítették a bűncselekmények üldözésének állami monopóliumát. Az „érdemi értékelés” kifejezés, amely a Miraglia-ügyben hozott ítéletből származik, különböző eseteket érint a felmentő ítélet okaira tekintettel – függetlenül attól, hogy ezek közvetlenül a vádlott személyében rejlenek-e, vagy sem. A vádlott személyében olyan kizáró okok rejlenek, amelyek akkor jönnek tekintetbe, ha a büntetőjogi felelősséghez elengedhetetlen feltételek nem teljesülnek (beszámíthatatlanság vagy bűnösséget kizáró

4. A bizonyítékok hiányában történő felmentő ítélet különleges esete

67. Egy ilyen típusú ítélet érdemi értékelést feltételez, más szóval, a cselekményről való döntést, annak egy személyhez való hozzá-

36 – Az Emberi Jogok Európai Bírósága a 48154/99. sz., Zigarella kontra Olaszország ügyben az elfogadhatatlanságot 2002. október 3-án kimondó határozatában megerősítette, hogy a kétszeres büntetés tilalmának biztosítása az eljárás kimenetelétől függetlenül érvényes. 2005. március 15-én született egyik újabb határozatában (70982/01. sz., Horciag kontra Románia ügy) ezt az álláspontot megerősítette.

37 – A 6. lábjegyzetben említett Zöld Könyvben a Bizottság felveti azt a kérdést (18. kérdés), hogy ahhoz, hogy a *ne bis in idem* elve érvényesíthetővé váljék, értékelni kell-e a tényállást (12. o.).

38 – A C-467/04. sz. Gasparini-ügyben, amelyben az Audiencia Provincial de Málaga elsőfokú büntető bíróságként terjesztett elő kérdést előzetes döntéshozatalra, a Bíróságnak az elévülés miatt született felmentő ítélet problémájáról kell döntenie.

39 – Beszélhetnénk „bizonyított ártatlanságról” és „nem bizonyított bűnösségről”, ha nem léteznék az ártatlanság vélelme, egy semmiképpen sem elhanyagolandó és a Rechtsbank s-Hertogenbosch e kérdése tekintetében fontos pont.

rendelésével, úgy, hogy ezáltal kimerüljön az állam büntetőjogi igénye (*ius puniendi*).

sát, akkor sem, ha új tények válnak ismertté, amelyek azt bizonyítják, hogy a bűncselekményt a vádlott követte el.

68. A *ne bis in idem* elvével ellentétes egy újabb büntetés csakúgy, mint egy újabb „büntetőeljárás indítása” és egy újabb „vád”. Az SMVE 54. cikke a büntetőeljárás indításának fogalmát használja, míg az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikke [a spanyol változatban] a vád fogalmát használja. A Gözütok és Brügge ügyben hozott ítélet teljesen világos, ott ugyanis megállapítják, hogy az említett 54. cikk „megakadályozni hivatott, hogy valaki ellen [...] ugyanazon cselekmény alapján több tagállamban *indítsanak büntetőeljárás*” (38. pont). A Miraglia- és Van Esbroeck-ügyekben hozott ítéletek megerősítik ezt az értelmezést (32. és 33. pont), ami semmi esetre sem csak egy hangulatból származik, mert az említett elv, mint említettük, a méltányosságot és a biztonságot szolgálja, és kapcsolódik a tisztességes eljáráshoz való joghoz. Az emberi méltóságot is védi az embertelen és megalázó bánásmóddal szemben, mert ugyanazon bűncselekmény miatti kétszeres büntetés ilyen cselekménynek minősül.⁴⁰

69. A büntetőeljárás önmagában véve kényszerű megterhelést jelent annak a számára, akit alaposan gyanúsítanak bűncselekmény elkövetésével. Ha a bíróságok azonban arra a jogerős következtetésre jutottak, hogy a cselekmény vádja nem bizonyított, nem indokolja semmi az eljárás újbóli megnyitá-

70. Ez nem az olyan szempontok alkalmazásából következik, mint az *in dubio pro reo* elve, amelyet a bizonyítékok értékelésekor kell figyelembe venni,⁴¹ hanem egy olyan alapi jogból, amely a polgárt az állami hatalommal szemben védi, amely csak akkor tesz lehetővé felmentő ítéletet, ha – minden garancia biztosítása és megfelelő büntetőeljárási cselekmények végrehajtása mellett – az ártatlanságot nem lehet megcáfolni.

71. Nem megengedhető olyasvalakit nyugtalanságban tartani, akit felmentettek,⁴² amennyiben ez a megállapítás érdemben történt. Ez az egyén már említett alapjogából származik, amely az összes tagállam alkotmányos hagyományában közös, és amelyet bekerült az Európai Unió Alapjogi Chartájába (48. cikk (1) bekezdése), és amelyet emellett az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikkének (2) bekezdésében rögzítettek, és amely ezáltal az EU 6. cikk (2) bekezdésében mint a közösségi jog általános elve szerepel.

41 – Ha kétségek maradnak afelől, hogy a szubjektív vagy objektív tényállási elemek teljesülnek-e, felmentő ítéletet kell hozni.

42 – A Görög Köztársaság kezdeményezése alapján, amely a *ne bis in idem* elvének alkalmazására vonatkozó tanácsi kerethatározat elfogadására irányul (HL 2003. C 100., 24. o.), ezen elv hatályát a felmentő ítélet eseteire is ki kellene terjeszteni (a 2. cikk (1) bekezdése).

40 – Erre a nézőpontra a Van Esbroeck-ügyben előterjesztett indítványom 10. lábjegyzetében utaltam.

72. Összefoglalóan azt kell megállapítani, hogy a Bizottsággal és az eljárásban részt vevő tagállamokkal együtt – Spanyolország kivételével – azon az állásponton vagyok, hogy az ellene felhozott cselekmény vádak bizonyítottságának hiánya miatt felmentett személy az SMVE 54. cikke értelmében vett „elbírált” személynek minősül.⁴³

73. Senki, még a spanyol kormány sem vitatja a *ne bis in idem* elvének érvényesülését olyan esetben, amely a nemzeti jog hatálya alá tartozik. Ezért nem kellene, hogy kételyek merüljenek fel egy ennek megfelelő megoldással kapcsolatban olyan államközi keretek között, mint amilyen az Európai Unióban található, hacsak egy kicsinyes, elutasító álláspontot nem képviselünk, amely nem fogadja el ezen közös térség mindkét pillérét: a kölcsönös bizalmat a bírósági határozatok kölcsönös elismerésével és a polgárok alapjogainak figyelembevételét.

B – Az *idem* fogalma: „ugyanazon cselekmény” (első kérdés)

74. A Van Esbroeck-ügyben hozott ítéletben az előterjesztés ezen részével foglalkoztak, és

43 – A jogtudomány nem kérdőjelezi meg, hogy egy jogerős felmentő ítélet az SMVE 54. cikke értelmében vett elbírálnak számít-e (G. Dannecker: „La garantía del principio *ne bis in idem* en Europa”, in: *Dogmática y ley penal. Libro homenaje a Enrique Bacigalupo*, I. kötet, Madrid 2004., 171. o.).

az SMVE 54. cikkét úgy értelmezték, hogy ezen rendelkezés alkalmazása feltételezi a történeti tényállásnak, azaz az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesének az azonosságát, függetlenül ezen körülmények jogi minősítésétől és a védett jogi érdekektől.⁴⁴ Továbbá hozzáteszi, hogy ez a minősítés vonatkozik kábítószerek behozatalának és kivitelének egy részére, amely büntetendő különböző államokban, amelyekre a schengeni vívmányok érvényesek, habár a végleges értékelés a nemzeti bíróságok feladata.

75. Ez a nézőpont átveszi a 2005. október 20-án előterjesztett indítványbeli érvelésem az *idem* fogalmának a szigorúan a tényállásra összpontosító dimenziójáról (41–49. pont), ennek alkalmazását bizonyos mennyiségű drogok egyik tagállamból a másikba vitelére (50–52. pont) és az SMVE 71. cikkének és az ENSZ vonatkozó egyezményeinek értelmezésére (53–58. pont) vonatkozóan.

76. Ugyan vizsgálatom ezen a ponton szívesen befejezném, a jelen ügy különlegességeiből következően tanácsosnak tűnik még egy lépéssel továbblépni, és néhány további gondolatot fűzni az *idem* fogalmához anél-

44 – A Gözütek és Brügge ügyben előterjesztett indítványom 48. és 56. pontjában mellesleg a büntető előírások által védett jogi tárgyakra és érdekekre is utaltam, de ezt az utalást nem szabad kivenni az összefüggéséből, annak érdekében, hogy elhamarkodott következtetéseket vonjunk le, és engem olyan álláspont ellovasává tegyenek, amelyet a Van Esbroeck-ügyben előterjesztett indítványomban kifejezetten visszautasítottam. Az elsőként megnevezett indítványban ugyanis a védett jogokra hivatkoztam a célból, hogy a *ne bis in idem* elvének nemzetközi dimenzióit felmutassam, ám értésre adtam, hogy ez az Európai Unió és a schengeni térségen belül nem döntő, mivel minden részt vevő állam részes ebben (55. pont vége).

kül, hogy be akarnék avatkozni az előterjesztő bíróság feladataiba, amelyhez azon kérdés tisztázása tartozik, hogy a tényállás, amely miatt megindították az eljárást, azonos-e valamely korábbi eljárás tényállásával.

77. Ezen utolsó megállapítás megerősíti a spanyol kormány álláspontját, miszerint az első kérdés (zárójelben lévő) második részét figyelmen kívül kell hagyni, mivel könnyen a tényállás kérdéseibe való beavatkozáshoz vezethet, amely a Bíróság számára tilos.

1. Az *idem* objektív eleme

78. A Van Esbroeck-ügyben hozott ítélet utal „az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesé[re]” (36. pont). Ezen kifejezésmód mögött két objektív szempont bújkál meg.

79. Egyrészt figyelembe kell venni a teret és az időt úgy, hogy ha mindkét mérték esetén egyezés van, a konkrét tényállás nem osztható fel két, egymástól mesterségesen elválasztott cselekményre.

80. Másrészt, a tények világának elhagyása nélkül, nem szabad elhanyagolni a tettes és a tett összekapcsolását a pszichikai szinten.

81. Időbeli egység, térbeli egység, valamint a szándék egysége.

82. Ezen trilógiára tekintettel vizsgálni kell, hogy a *ne bis in idem* elve által megkövetelt azonosság fennáll-e, természetesen abban az értelemben, hogy a három nézőpontnak nem kell feltétlenül egybeesnie. A hely változhat, amint a Van Esbroeck-ügyben is, ahol bizonyos tiltott anyagokat egyik tagállamból a másikba szállítottak anélkül, hogy a cselekmény maga változott volna. A bűncselekmény elhúzódhat, és különböző egyes cselekvésekre eshet szét, a büntetés szempontjából azonban egységes cselekmény marad.⁴⁵ Végül nem kizárt, hogy alkalomadtán a tettes szándéka változik, és a cselekmény mégis változatlan marad.

2. A szubjektív elem: mások részvétele és azok sorsa

83. A kétszeres büntetés tilalmának (*ne bis in idem*) elve mint egyéni jog megtiltja

⁴⁵ – Jean Leon Van Straaten cselekménye, aki heroint vitt Olaszországból Hollandiába, és ott annak egy részével rendelkezett, teljesíti ezt a paramétert.

büntetőeljárás kétszeri indítását ugyanazon cselekményért. Ezért az objektív azonosság mellett a szubjektív azonosságot is megkövetelik oly módon, hogy az egyén már elbírálása által is védve van egy újabb üldöztetéstől.

tetendő cselekmények alatti esetleges cserélődése, és az ő sorsuk a bűnüldözés keretei között alsóbbrendű jelentőségű.

84. Következésképpen mások részvétele a bűncselekményben, a résztvevőknek a bűn-

85. Így a jelen eljárásban vitatott elv csak arra érvényes, aki ellen már büntetőeljárást indítottak, ezen nem változtat, ha mások és nem mindig ugyanazon személyek vettek részt a bűncselekményben.

VII – Véggövetkeztetések

86. Ezen megfontolások alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Rechtbank 's-Hertogenbosch kérdéseire a következőképpen válaszoljon:

„1) A Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény 54. cikke értelmében „elbírált” az, akit a bizonyítékok vizsgálatát követően felmentettek, mert nem bizonyított a terhére rótt cselekményt.

2) A ténybeli azonosság megítéléséhez

- meg kell vizsgálni a mindkét eljárásbeli cselekmények történeti tényállását, elvonatkoztatva azok jogi minősítésétől és a schengeni vívmányokban részes vagy olyan tagállamok jogrendjében, amelyekben e vívmányok hatályban vannak, büntetéssel védett javaktól és érdekektől;
- „cselekmény” alatt egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesének létezését kell érteni, amelyhez azok esetleges időbeli és térbeli egysége, valamint a tettes szándékának egységessége veendő figyelembe, ahol is mindkét eljárásban jelentéktelen, hogy a *ne bis in idem* elve által védett személy különböző vádlott-társakkal együtt jelenik-e meg.

3) A nemzeti bíróságnak az említett kritériumok szerint kell döntenie arról, hogy bizonyos mennyiségű heroin birtoklása Olaszországban, annak Hollandiába szállítása és a teljes mennyiség vagy annak egy részének birtoklása az utóbb említett államban „ugyanazon cselekmény”-e.